

Stjernefunn

Av Magne Høyberget

Amatørpaleontologene Liv Torgunn Tørud Hagen og Ingebjørg Nilsen fra Brumunddal har funnet fossiler av noe så uvanlig som sjøstjerner.

Liv og Ingebjørg på PalVenn møte 2008.

Så uvanlig er det, at det er førstegangsfunn i Norge. Førstegangsfunn i landet av en art, ei slekt eller til og med dyrefamilie behøver ikke være veldig sjeldent, men her er det altså snakk om førstegangsfunn av ei dyreklasse! Sjøstjernene som er funnet er fra mellomordovicium, Furuberget formasjonen og rundt 460 millioner år gamle. Liv og Ingebjørg oppdaget et lag med mange eksemplarer i ei skjæring på Ringsaker i Hedmark, som siden er donert til Naturhistorisk Museum på Tøyen.

Sjøstjernene har, i likhet med sjøliljer og sjøpinnsvin, et skjelett av kalsittplater forbundet med bindevev. Fossiler fra alle disse klassene er sjeldne å finne hele. Dyrene ble knekt opp i sine enkelte kalsittplater og spredt utover havbunnen etter at dyret døde og ble fortært av andre organismer.

Sjøstjernefunnene fra Ringsaker er beskrevet og publisert (Hansen et al. 2005) som *Stenaster obtusus*, en art som hadde en svært stor utbredelse og er kjent fra funn i Storbritannia, Kasakhstan, Nordamerika og Australia. Dette til tross for at kalsittskjelettet er av en oppbygning som tilsier relativt liten bevegelighet. Antakeligvis hadde dyret et fritt svømmende (pelagisk) larvestadium som ble spredt med havstrømmene.

Fossilene er funnet i siltstein hvor kalsittplatene er vitret vekk, slik at perfekte avtrykk av dyret står igjen. En latexavstøpning av hulrommet gir derfor god informasjon til detaljerte studier. *Stenaster obtusus* var bygd opp i 5-tallssymmetri, i likhet med sine slektninger og var rundt 3 cm i diameter.

Et eksemplar av Stenaster obtusus fra Ringsaker. Avtrykket viser undersiden av dyret, med munnplaten i sentrum.

Referanse

Thomas Hansen, David Bruton & Sten L. Jakobsen 2005, Starfish from the Ordovician of the Oslo Region, Norway. Norwegian Journal of Geology, Vol. 85, 3.